

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YENİCE (ÇANAKKALE) SÜT SIĞIRCILIĞI İŞLETMELERİNİN

YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Halil İbrahim ÜNAL

Zootekni Anabilim Dalı

ÇANAKKALE

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YENİCE (ÇANAKKALE) SÜT SIĞIRCILIĞI İŞLETMELERİNİN
YAPISAL ÖZELLİKLERİ
Halil İbrahim ÜNAL

Zootekni Anabilim Dalı

Tezin Sunulduğu Tarih: 08/06/2018

Tez Danışmanı:
Prof. Dr. Feyzi UĞUR

ÇANAKKALE

Halil İbrahim ÜNAL tarafından Prof. Dr. Feyzi UĞUR yönetiminde hazırlanan ve **08/06/2018** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Yenice (Çanakkale) Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Yapısal Özellikleri**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Zootekni Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ

Prof. Dr. Feyzi UĞUR

Başkan

Prof. Dr. Recep AYDIN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Baver COŞKUN

Üye

Prof. Dr. Levent GENÇ

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

Sıra No:.....

İNTİHAL (AŞIRMA) BEYAN SAYFASI

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Halil İbrahim ÜNAL

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleştirilmesinde, araştırmam ve çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını ve desteğini esirgemeyen Değerli Bilim insanı Saygıdeğer Danışman Hocam, Prof. Dr. Feyzi UĞUR 'a ve çalışmam boyunca tüm zorlukları benimle göğüsleyen, hayatımın her evresinde bana destek olan değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tezin yürütülmesinde yardım ve teşviklerini gördüğüm Sayın Prof. Dr. Duygu AKTÜRK ve Dr. Öğretim Üyesi Baver COŞKUN'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma kapsamında ihtiyaç duyulan istatistiksel verileri ve bilgisini benimle paylaşan Çanakkale Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Müdür Yardımcısı Yük. Müh. Mehmet SEZER'e teşekkürler.

Çalışmamın yürütülmesinde bana vakit ayıran ve işletmelerinin kapılarını açan Çanakkale İli Yenice ilçesindeki değerli işletme sahiplerine teşekkürlerimi sunarım.

Zor zamanlarımda arkadaşlıkları ve yardımlarıyla beni yalnız bırakmayan meslektaşlarım Musa KORKMAZ ve Erdal ÖZCAN 'a teşekkür ederim.

Halil İbrahim ÜNAL
Çanakkale, Haziran 2018

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kg	Kilogram
%	Yüzde oranı
da	Dekar
GTHB	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
FAO	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü

ÖZET

YENİCE (ÇANAKKALE) SÜT SIĞIRCILIĞI İŞLETMELERİNİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Halil İbrahim ÜNAL

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Zootekni Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman : Prof. Dr. Feyzi UĞUR

08/06/2018, 33

Bu çalışma, Çanakkale ili Yenice ilçesinde süt sığırı yetiştiriciliği yapan işletmelerin özelliklerini, yapısal durumunu, var ise problemlerini tespit etmek ve bu problemlere çözüm önerileri sunmak amacıyla süt sığırı yetiştiriciliği yapan 80 işletmede yapılan anket sonuçlarına dayalı tespitleri içermektedir. Üreticilerin %67'si ilköğretim-ortaokul mezunudur. Üniversite mezunu bir yetiştiriciye rastlanılmamıştır. Yetiştiriciler en çok Siyah Alaca, ikinci olarak Simmental ırkı tercih etmektedirler. İşletmelerin toplam sığır ve inek sayısı ortalaması sırasıyla, 28,9 baş ve 13,3 baş olarak tespit edilmiştir. İneklerin günlük süt verim ortalaması 17,6 kg'dır. Üreticilerin deneyim süresi 16,5 yıl olarak bulunmuştur. Yetiştiricilerin ineklerin beslenmesi ve buzağı büyütme konusunda bilgi eksiklikleri olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde sığırların barındırılması konusunda yetiştiriciler daha iyi bilgilendirilmelidir. Bununla birlikte yetiştiricilerin genel olarak döl verimi konusunda teknik bilgi olarak daha iyi durumda oldukları tespit edilmiştir. İşletmelerde kadın çalışan sayısı %50'nin üzerinde bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: Süt Sığırcılığı, Yapısal Özellikler, Yenice.

ABSTRACT

STRUCTURAL TRAITS OF DAIRY FARMING IN THE YENİCE (ÇANAKKALE)

Halil İbrahim ÜNAL

Çanakkale Onsekiz Mart University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Master of Science Thesis in Animal Science

Advisor : Prof. Dr. Feyzi UĞUR

08/06/2018, 33

This article contains that dairy farming enterprises' qualifications and structural condition which is placed in Yenice province of Çanakkale. Also aim that identify problems and provide solutions to these problems about dairy farming which is based on survey results of 80 dairy farming enterprises in Yenice. 67% of farmers are primary/secondary school graduates but none of the farmers who participated in the survey are university graduates. According to survey results most farmers prefer Holstein breed cattle, Simmental follows Holstein in 2nd place. The average numbers of cattle and cow in enterprises respectively are 28,9 and 13,3. Dairy cattle's average daily milk yield is 17,6 kg. Farmers' duration of experience is 16,5 years. In the survey, it was found that the farmers had lack of information on cow feeding, calf rearing and suitable barn systems. The technical knowledge of farmers in fertility is better than the others. Finally, the number of female employees in the enterprises is almost over 50%.

Keywords: Dairy Farming, Structure of Farm, Yenice Province.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ SINAVI SONUÇ FORMU	ii
İNTİHAL (AŞIRMA) BEYAN SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
BÖLÜM 1	
GİRİŞ	1
1.1.Çanakale'deki Büyükbaş Hayvancılık	4
BÖLÜM 2	
ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	8
BÖLÜM 3	
MATERYAL VE YÖNTEM.....	15
3.1. Materyal	15
3.2. Yöntem.....	16
BÖLÜM 4	
ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA	17
BÖLÜM 5	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	28
KAYNAKLAR	30
EKLERİ	I
EK 1. Araştırmanın saha çalışmasında gözlem ve anket amaçlı kullanılan formlar.....	II
ÖZGEÇMİŞ	VII

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 4.1. Süt sığırcılığı işletmelerinde sağım işlemi gerçekleştiren personelin cinsiyet dağılımı.....	25
Şekil 4.2. Süt sığırcılığı işletmelerinin aldığı devlet desteklemeleri ve oranları.	27

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa No

Çizelge 1.1. Türkiye sığır, koyun ve keçi sayıları.	2
Çizelge 1.2. Yıllara göre sığır sayıları, kültür, melez ve yerli ırk oranları.	2
Çizelge 1.3. Yıllara göre sağılan sığır sayısı, süt üretimi değerleri.	3
Çizelge 1.4. Yıllara ve ölçeklerine göre süt sığırcılığı işletmesi sayıları ve oranları.	3
Çizelge 1.5. Kırmızı et üretimi, ton.	4
Çizelge 1.1.1. İşletme büyüklükleri ve ilçelere göre büyükbaş hayvan sayıları.	5
Çizelge 1.1.2. İşletme büyüklüklerine göre büyükbaş işletme sayıları.	5
Çizelge 4.1. Ankete katılan toplam 80 işletmeciye sorulan sorular ve yanıtları.	18
Çizelge 4.2. Bir litre süt üretimi için verilen günlük kesif yemin (kg) işletmelere göre oransal dağılımı.	24
Çizelge 4.3. Süt sığırcılığı işletmelerinde çalışan daimi personel sayısı.	25

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Tarım, bitkisel üretim ve hayvansal üretim olmak üzere iki ana başlık altında incelenmektedir. Hayvancılık tarımın ana bileşenlerinden birisi ve önemli bir unsurudur. Bitkisel ve hayvansal üretim farklı düzey ve önemlerde olmak üzere dünyanın hemen her ülkesinde gerçekleştirilen bir faaliyet konumundadır. Dünyanın gelişmiş ülkeleri tarımı her zaman önemsemişler, yanı sıra tarımın ana bileşenlerinden olan hayvancılığı da ön plana almışlardır. Ülkemiz için benzer şekilde tarım son derece önemli ve vazgeçilmezdir. Zira, bitkisel ve hayvansal üretim insanların başta gıda ve giyim maddesi olmak üzere temel ihtiyaçlarını karşılamakta, ilave olarak ekonomik ve sosyal hayat için de katkılar üretmektedir.

Türkiye, dünya sığır, koyun ve keçi sayısında sırasıyla; 19., 7. ve 15. sırada olan bir ülke konumundadır. Avrupa'da Fransa ve Rusya'nın ardından en fazla sığır sayısına sahip olan ülkedir. Ülkemiz dünya bal üretiminde 2., dünya kanatlı eti ticaretinde ise 5. sıradadır (FAO, 2018). Görüldüğü üzere, ülkemizin hayvancılık potansiyeli olmakla birlikte bu konuda kat etmesi gereken yollar da vardır.

Gelişmiş ülkelerde hayvansal üretimin tarımsal üretim içerisindeki payı %50'nin üzerindedir. Bu pay; Almanya'da %75, İngiltere'de %70 ve Fransa'da %60'a varan değerlerdedir. Türkiye'de ise bitkisel üretimden sonra gelen hayvansal üretim, toplam tarımsal üretim değerinin %25-30'unu oluşturmaktadır (Hekimoğlu ve Altindeğer, 2008).

Hayvancılığın esansiyel ürünlerinden birisi süt'tür. Sığır, koyun ve keçi ülkenin süt üretimine katkı sağlayan türler durumundadır. Özellikle süt sığırcılığı ülkemizdeki süt üretiminin son derece önemli bir kısmını sağlayan kaynak durumundadır. Türkiye gıda sanayi içerisinde %15 oranında üretim değerine sahip süt ve süt ürünleri sanayisi yarattığı katma değer bakımından ve içerdiği temel besin bileşenleri ile yaşamın her evresinde sağladığı besleyicilik sayesinde oldukça önemli bir sektördür (Demir ve Yavuz, 2012; Yörük, 2007). Süt, özellikle içerdiği yağ, protein, vitamin ve mineraller (kalsiyum ve fosfor öncelikli olmak üzere) ile toplamda 85 farklı besin ögesini içermesi bakımından temel bir sağlıklı beslenme kaynağıdır (Boran, 2010).

Toplam süt ve inek sütü üretim miktarı kısa ve orta vadede laktasyon verimindeki ve hayvan sayısındaki artışla yükselmiştir. Ancak 2016 yılında bir önceki yıla göre her iki üretim değeri de yaklaşık %0,9 oranında azalarak 18.498.661 ton toplam çiğ süt ve 16.786.263 ton inek çiğ sütü olmuştur. 18.498.161 ton toplam çiğ süt üretiminin %90,8'ini

inek sütü, 1.160.413 ton ile %6,3'unu koyun sütü, 497.401 ton ile %2,6'sını keçi sütü ve 63.085 ton ile de %0,3'unu manda sütü oluşturmuştur (GTHB, 2018).

Süt retimi ile aynı yıla ilişkin nüfus verileri ele alındığında ve bu verilerden süt ve süt ürünlerinin ithalatı ile ihracatı rakamları çıkarıldığında, 2016 yılında kişi başına yıllık süt tüketimi 231 kg'dır (Anonim, 2017a).

Beyaz et hariç ülkemizde 2016 yılında hayvansal ürün üretim değeri bu yılda bir önceki yıla göre %11,7 artarak 62,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam retim değeri içerisinde %47 oranındaki payı ile ilk sırayı kırmızı et alırken, bunu %39,1 oranı ile süt üretimi izlemektedir (Anonim, 2017a).

Ülkemizin sığır, koyun ve keçi varlığına ait bilgiler aşağıda izelge 1.1'de sunulmuştur.

Çizelge 1.1. Türkiye sığır, koyun ve keçi sayıları

Yıl	Sığır	Koyun	Keçi
2012	13.914.912	27.425.233	8.357.286
2013	14.415.257	29.284.247	9.225.548
2014	14.223.109	31.140.244	10.344.936
2015	13.994.071	31.508.000	10.416.000
2016	14.080.155	30.983.933	10.345.299
2017	15.943.586	33.677.636	10.634.672

GTHB, 2018

Çizelge 1.1'in incelenmesinden görüleceği üzere son altı yılda sığır, koyun ve keçi sayısında bir artış eğilimi görülmektedir. 2012 ve 2017 yılları dikkate alındığında özellikle koyun sayısında ciddi bir artış olmuştur. Bununla birlikte sığır sayısındaki artış hiç de azımsanmayacak düzeydedir.

Çizelge 1.2 incelendiğinde ülke sığır varlığının son altı yıllık süreçte 14-15 milyon baş civarında seyrettiği görülmektedir. Geçtiğimiz yıllar içerisinde yerli ırk sığır sayısında azalış görülmektedir. Bunun aksine kültür ırkı sığır sayısı artmış, melez ırklarda ciddi bir değişim olmamıştır.

Çizelge 1.2. Yıllara göre sığır sayıları, kültür, melez ve yerli ırk oranları

Yıl	Kültür	%	Melez	%	Yerli	%	Toplam
2012	5.679.484	40,80	5.776.028	41,50	2.459.400	17,70	13.914.912
2013	5.954.333	41,30	6.112.437	42,39	2.348.487	16,29	14.415.257
2014	6.178.757	43,44	6.060.937	42,61	1.983.415	13,95	14.223.109
2015	6.385.343	45,63	5.733.803	40,97	1.874.925	13,40	13.994.071
2016	6.588.527	46,8	5.758.336	40,9	1.733.292	12,3	14.080.155
2017	7.804.588	48,9	6.536.073	40,9	1.602.925	10,1	15.943.586

GTHB, 2018

Çizelge 1.3'te ülkemizdeki yıllara göre sağılan sığır sayısı, süt üretimi ve sağılan inek başına süt üretim miktarları verilmiştir. İlgili çizelgenin incelenmesinden görüleceği üzere, geçtiğimiz son altı yıllık süreçte dönemsel artış ve azalışlar görülse de ülkemizin sağılır sığır sayısı 5,5 milyon baş civarında seyretmektedir. Bunun yanında yıllar içerisinde sağılır hayvan sayısındaki değişime bağlı olarak sığır sütü üretim miktarı da kısmi dalgalanma göstermiştir. 2017 yılı verilerine ülkemizde 19 milyon tona yaklaşan bir sığır sütü üretiminden bahsetmek mümkündür. Bunun bir sonucu olarak sığır başına sağılan yıllık süt miktarı 2017 yılında 3143 kg olmuştur. Buna karşın ülkemizin tüm türlerden elde ettiği toplam süt üretimi 20.699.894 ton'dur.

Çizelge 1.3. Yıllara göre sağılan sığır sayısı, süt üretimi değerleri

Yıl	Sağılan sığır sayısı	Süt üretimi (Ton)	Sağılan inek başına ortalama süt üretim miktarı (Kg)
2012	5.431.400	15.977.838	2.942
2013	5.607.272	16.655.009	2.970
2014	5.567.176	16.998.850	3.029
2015	5.535.773	16.933.520	3.059
2016	5.431.714	16.786.263	3.090
2017	5.669.047	18.762.319	3.143

GTHB, 2018

Süt sığırcılığı işletme sayıları bakımından ülkemizde genel olarak küçük ölçekli aile işletmelerinin yaygın olduğu görülmektedir. Türkiye'deki süt sığırcılığı işletmesi sayısı diğer ülkelere nazaran oldukça yüksektir. Ancak işletmelerin sahip oldukları sığır sayısı bakımından ölçekleri gruplandırıldığında, son yıllar içerisinde büyük ölçekli işletmelerin sayısı artsa da, Çizelge 1.4'te görüldüğü üzere ülkemizde kurulu toplam süt sığırcılığı işletmelerinin %77'si 10 başın altında büyükbaş hayvan kapasitesine sahiptir.

Çizelge 1.4. Yıllara ve ölçeklerine göre süt sığırcılığı işletmesi sayıları ve oranları

Yıl	2015		2016		2011-2016 Yılları arası
İşletme ölçeği (Sığır varlığı)	İşletme sayısı	%	İşletme sayısı	%	Değişim (%)
1-5	837.246	61,12	689.971	58	-23,5
6-9	287.599	20,99	225.717	19	-23,4
10-19	175.795	12,83	165.040	13,9	+1,8
20-49	53.845	3,93	87.407	7,3	+79,7
50-99	11.511	0,84	16.551	1,4	+64,3
100-199	2.701	0,20	3.778	0,3	+49,4
200+	1.174	0,09	1.161	0,09	+6,0
Toplam	1.369.871	100,00	1.189.625	100	-15,3

Anonim, 2017a

Sığır, koyun ve keçicilik sektörünün topluma kazandırdığı temel ürünlerinden bir diğeri de kırmızı et üretim değeridir. Ülkemizdeki kırmızı et üretim değerleri Çizelge 1.5'te verilmiştir. Son altı yıllık rakamlara bakıldığında toplam kırmızı et üretiminde bir artış eğilim vardır. 2017 yılı hariç sığır eti üretimi için de bir artış eğilimi söz konusudur. Toplam kırmızı et üretiminin yaklaşık %88'ini sığır sağlamaktadır. Dolayısıyla ülkemizdeki et ve süt üretimindeki temel aktör sığır konumundadır.

Çizelge 1.5. Kırmızı et üretimi, ton

Yıl	Sığır	Koyun	Keçi	Toplam Kırmızı Et
2012	799.344	97.334	17.430	915.845
2013	869.292	102.943	23.554	996.155
2014	881.999	98.978	26.770	1.008.272
2015	1.014.926	100.021	33.990	1.149.262
2016	1.059.195	82.485	31.011	1.173.042
2017	987.482	100.058	37.525	1.126.423

GTHB, 2018

Ülkemizde en fazla sığır sayısına sahip iller; Konya, Erzurum, İzmir, en fazla koyun sayısına sahip iller; Van, Konya, Şanlıurfa, en fazla keçi sayısına sahip iller; Mersin, Antalya ve Mardin'dir (TÜİK, 2018). Yukarıdaki iller arasında Çanakkale ili bulunmasa da Çanakkale tarımı vizyonuna almış bir kent durumundadır. Çanakkale sahip olduğu doğal koşullarıyla pek çok tarımsal ürüne ev sahipliği yapmaktadır. Bunlardan bazıları gerek ülkemiz ve gerekse dünya ölçeğinde temayüz etmiş ürünler konumunda yer almaktadırlar. Çanakkale'de hayvancılıkta öne çıkan türler olarak bir değerlendirme yapıldığında; sığırcılık, koyunculuk, keçicilik, tavukçuluk ve arıcılığın belli ölçülerde yapılmaya çalışıldığı görülecektir.

1.1. Çanakkale'deki Büyükbaş Hayvancılık

Çizelge 1.1.1'de Çanakkale ilinin büyükbaş olarak varlığı ilçelere ve işletme büyüklüklerine göre, güncel veriler dikkate alınarak verilmiştir. İlgili çizelge incelendiğinde, sığır sayısında en yüksek sayının Biga ilçesine ait olduğu, bunu sırasıyla Yenice, Çan ve Ayvacık ilçelerinin takip ettiği görülmektedir. Dolayısıyla bu bölgelerdeki sosyal, doğal ve ekonomik koşullar sığırcılığın bu yörelerde hakim olmasını gerektirmiştir. Zira, hayvancılığın herhangi bir yörede yaygınlaşması ve başarılı olmasında tek bir faktörden ziyade, doğal koşulların uygunluğu, hayvan genotipinin yeterli olması ve ürünlerin pazarlanması ve sürdürülebilirlik gibi unsurların yeterli olması gerekmektedir.

Hatta başarı kavramının bile çoğu zaman yeterli olmadığı, bunun yerini son zamanlarda karlılığın aldığı da görülecektir. İlave olarak, sığır sayısı ve işletmeleri düzeyinde yukarıda bahsedilen ilçeler düzeyindeki bir dağılım, süt ve yem sanayisinin de Biga ve çevresinde yaygınlaşması sonucunu doğurmuştur.

Çizelge 1.1.1. İşletme büyüklükleri ve ilçelere göre büyükbaş hayvan sayıları

	1-5	6-9	10-19	20-49	50-99	100-199	200-499	500 >	Toplam
Merkez	1199	3426	174	1048	335	174	-	756	7112
Ayvacık	866	3649	6843	2623	1437	905	-	-	16323
Bayramiç	1200	2170	4030	1770	2161	607	927	-	12865
Biga	3750	10770	16478	12014	8120	2608	1762	1621	57123
Bozcaada	-	7	-	-	-	-	-	-	7
Çan	1518	3114	6745	10200	2837	880	312	-	25606
Eceabat	245	200	275	205	64	-	-	-	989
Ezine	1137	1593	1926	2051	1270	1420	580	1900	11877
Gelibolu	1186	1306	2377	1534	980	603	809	564	9359
Gökçeada	86	116	134	77	56	-	-	653	1122
Lapseki	1246	1761	3702	4962	1974	390	-	-	14035
Yenice	680	3740	1310	13095	12330	2930	-	-	34085
TOPLAM	13113	31852	43994	49579	31564	10517	4390	5494	190503

Anonim, 2017b

Büyükbaş hayvanlar kendilerine uygun çevre koşullarının sağlandığı işletmelerde başarılı bir şekilde yetiştirilebilmektedirler. Çanakkale ilindeki büyükbaş hayvanların yetiştirildikleri işletmeler ile ilgili sayısal bilgiler Çizelge 1.1.2’de sunulmuştur. Çizelge 1.1.2’nin incelenmesinden görüleceği üzere Çanakkale’de 16.451 işletme bulunduğu ve bunlar içerisinde en fazla büyükbaş hayvan yetiştiren işletmenin Biga ilçesinde olduğu görülmektedir. Biga’yı, Yenice, Ayvacık ve Çan ilçeleri izlemektedir.

Çizelge 1.1.2. İşletme büyüklüklerine göre büyükbaş işletme sayıları

	1-5	6-9	10-19	20-49	50-99	100-199	200-499	500 >	Toplam
Merkez	394	524	10	24	5	1	-	1	959
Ayvacık	860	554	680	126	25	9	-	-	2254
Bayramiç	261	242	220	40	30	4	3	-	800
Biga	1830	1795	960	421	161	24	7	2	5200
Bozcaada	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Çan	467	373	377	253	36	5	1	-	1512
Eceabat	50	23	15	6	1	-	-	-	95
Ezine	270	248	107	52	23	11	2	1	714
Gelibolu	584	215	219	52	19	5	2	1	1097
Gökçeada	39	15	9	2	1	-	-	1	67
Lapseki	408	232	257	174	30	1	-	-	1102
Yenice	220	575	970	617	240	27	-	-	2649
TOPLAM	5383	4798	3824	1767	571	87	15	6	16451

Anonim, 2017b

Çizelge 1.1.2 incelendiğinde büyükbaş işletmelerin büyüklüklerinin 1-5 baş arasında olanlarının oranının %32,72 olduğu görülmektedir. 10-19 baş arasındaki işletme büyüklüklerinin oranının ise yaklaşık %23,24 olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizdeki hayvancılık işletmelerinin küçük ölçekli olması büyük bir sorundur. Bu açıdan Çanakkale'nin daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, büyük işletmelere yönelik eğilimde de dikkatli olunması gerekmektedir. Zira, bilinenlerin aksine, AB'nin sığırcılığı başarılı olarak yapan ülkelerinde bile sığırcılığı devasa büyük işletmelerde yapan işletme oranı yüksek değildir. İşletmelerin uygun arazi büyüklüklerinde ve hayvanların beklentilerini karşılayacak koşullarda yeterli büyüklükteki ve kapasitedeki işletmelerde üretimlerini sürdürmeleri tavsiye edilmektedir.

İlgili çizelge 1.1.2 incelendiğinde, Biga, Yenice ve Çan ilçelerindeki büyükbaş işletmelerinin diğer ilçelere göre daha büyük olduğu da görülmektedir. Bu bilgiler; hayvancılığın bir bütün olduğunu, sektörün; üretim, sanayi ve pazarlama ile birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ve sürdürülebilir anlamdaki bir gelişmenin sektörü de beraberinde büyüttüğünü ortaya koymaktadır.

Çanakkale ilinin sığırcılıkta kültür ırkı olarak bir sorunu bulunmamaktadır. Sığır varlığının önemli bir kısmı Siyah Alaca genotipindeki süt ırkı sığırlarıdır. Sığırların laktasyon süt verim ortalamaları Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir. Ayrıca, son yıllardaki değişim incelendiğinde toplam sığır sayısında önemli bir artış olduğu gözlenmektedir. Nitekim, 2006 yılında 138.000 olan sayı bu gün 191.000 baş gibi rakamlara gelmiştir. Çanakkale süt üretiminin çok önemli bir kısmı sığırlardan karşılanmaktadır. Çanakkale'nin Türkiye süt üretimindeki payı ise yaklaşık %3-4 seviyelerindedir.

Çanakkale'nin ülkemizin hayvan hareketliliğinde de önemli rolleri bulunmaktadır. Özellikle damızlık sığır üretiminin ülkeye dağılımında Çanakkale bilinen önemli üslerden biri haline gelmiştir. İlave olarak, Çanakkale, Boz Step olarak yerli sığır ırkının bulunduğu yerleşim yerlerinden birisidir. Bu ırk üzerinde son yıllarda et üretimi yönünde ciddi çalışmalar ve yatırımların yapıldığı dikkat çekmektedir. Çanakkale ilinin ülkemiz sığır süt üretimindeki payı ise, %1,78'dir (Ünal ve Uğur, 2018).

Çanakkale bir tarım kentidir. Kimi ürünlerde hep önde olmuş ve bir diğer ifadeyle marka olmuş ve buna namzet olmuş bir ildir. İlde gerek bitkisel ve gerekse hayvansal üretim üzere önde olan yerleşim yerleri bulunmaktadır. Yenice ilçesi Çanakkale'nin hayvancılık potansiyeli önde gelen ilçelerinden bir tanesidir. Bu çalışmada öncelikle

Çanakkale ili Yenice ilçesinin sığır yetiştiriciliğinin genel durumunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda konuya yardımcı olmak üzere ülkemiz ve Çanakkale ilinin hayvancılığı ile ilgili de verilerin toplanması ve değerlendirilmesinin yapılması da hedeflenmiştir. Sonuç olarak anket çalışmaları, diğer araştırma sonuçları ve ilgili diğer veriler birlikte değerlendirilerek hayvancılığın gelişimine katkı sağlayacak değerlendirmelerin yapılması amaçlanmıştır.

BÖLÜM 2

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Süt sığırcılığına yönelik faaliyet gösteren işletmelerin teknik özellikleri, sosyal ve kültürel durumları çeşitli çalışmalarla ortaya konulmuştur. Aşağıda, bu kapsamda yürütülen bazı araştırmaların sonuçları özetle sunulmuştur.

Uçak (1992), Siyah Alaca ırkı sığırlarla Samsun ilinde yaptığı çalışmada, incelenen işletmelerin önemli oranda küçük ölçekli işletmeler grubunda değerlendirilebileceğini ifade etmiştir. Araştırmada işletmelerin yarısından fazlasının 3 başın altında olduğu, yaklaşık üçte birinin ise 4-8 başlık kapasiteye sahip olduğu bulunmuştur. Ankete katılan işletmecilerin fiğ, yonca, yemlik pancarı ve korunga gibi yem bitkilerini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Araştırmacı, genel olarak, süt sığırcılığı işletmelerindeki hayvan varlığının %71'ini Siyah Alaca sığırların oluşturduğunu, yanısıra Esmer, Jersey ve melezleri ile Yerli Kara sığırlarında kullanılan ırklardan olduğu saptanmıştır.

Ersoy (1994), Bursa ilinde süt sığırcılığı işletmelerinde yapmış olduğu araştırmada, işletmelerin yaklaşık %80'nin altı başın altında ineğe baktıklarını, yaklaşık %20'sinin ise 20 ve daha fazla ineğe sahip olduklarını tespit etmiştir.

Kayısoğlu ve ark. (1994), Tekirdağ ilindeki sığırcılık işletmelerine yönelik yaptıkları bir araştırmada, işletme başına ortalama sığır varlığının 18 baş olduğunu saptamışlardır. Araştırmacılar, işletmelerdeki hayvan sayıları dikkate alındığında işletmelerin yaklaşık %45'inde onun altında sığır olduğunu, yaklaşık %30'unda ise 11-21 arasında sığıra rastlanıldığını tespit etmişlerdir.

Oluğ (1996), Burdur ili süt sığırcılığının sorunları ve çözüm önerileri konusunda yürüttüğü bir çalışmada, işletmelerin %87'sinin 1-5 baş arasında ineğe sahip olduklarını tespit etmiştir. Araştırmada sulu tarım yapılan arazi oranı küçük ve orta ölçekli işletmelerde yaklaşık %30 olarak hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında incelenen işletmelerin kaba yem üretimi ve tercihleri sorgulandığında; Yonca ve Fig'in daha çok üretildiği görülmüştür. İşletmelerin kullandıkları ırklar incelendiğinde, kişilerin Siyah Alaca ve melezi olan hayvanları daha çok tercih ettikleri tespit edilmiştir. Ankete katılan işletmecilerin Simmental ve Esmer gibi ırkları tercih etmedikleri görülmüştür. Bu çalışmada ankete katılan işletmecilerin ineklerinin laktasyon süresinin 246-260 gün ve ortalama günlük süt verimlerinin 14-18 kg arasında değiştiği tespit edilmiştir. Araştırmacı, işletmecilerin yaklaşık %80'nin buzağılarını 70 gün ve daha fazla süreleri içeren bir sürede

sütten kestiklerini ifade etmiştir. Aynı çalışmada ahırların çok önemli bir kısmının kapalı ve bağlı duraklı sisteme uygun inşa edildikleri ifade edilmiştir.

Ildız (1999), Tokat ilinde sığır yetiştiriciliği yapan tarım işletmelerinin yapısı üzerine yaptığı çalışmada, işletmelerin %18'inin 1-5, %44'ünün 6-10 ve %38'inin 11 baş ve üzerinde ineğe sahip olduğunu tespit etmiştir. Araştırmada sığır mevcudunun %60'dan fazlasının Esmer ve melezleri olduğu, ardından Siyah Alaca ve melezlerinin geldiği, yerli ırkların yaklaşık %8 oranında tercih edildikleri tespit edilmiştir. Aynı araştırmada, Tokat il merkezindeki işletmelerin yaklaşık %30'unun suni tohumlama, %29'unun doğal aşım yöntemini kullandıkları tespit edilmiştir.

Tutkun (1999), Diyarbakır'da süt sığırcılığının yapısını incelediği çalışmasında, işletmelerin %50'ye yakınının 1-5, yaklaşık %30'unun 6-10 ve dörtte birinin 11 baş ve üzerinde kapasiteli işletmelerin oluşturduğunu bildirmiştir. Araştırmaya göre, mevcut sığır varlığının %31'ini Siyah Alaca, %47'sini Siyah Alaca melezi, %0,3'ünü Esmer, %0,4'ünü Esmer melezi ve %21'ini Yerli ırk sığırlar oluşturmaktadır. Araştırmacı, buzağılara yaklaşık 100 gün süreyle süt verildiğini ve günlük ortalama içirilen süt miktarının 5 kg kadar olduğunu belirtmiştir. İlave olarak, işletmelerden %70'inin doğal aşım, %3'ünün suni tohumlama ve %27'sinin her iki yöntemi de birlikte kullandıkları saptanmıştır.

Öğün ve Kaya (1999), Gaziantep ili süt sığırcılığının genel yapısı ve sorunlarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada, işletmelerin yeterli miktarda ve kalitede kaba yeme sahip olmadıklarını tespit etmişlerdir. Aynı araştırmada işletmelerin tamamında süt yemi kullanıldığı gözlenmiştir. Araştırmada süt ırkı ineklerin beslenmesinin farklı fizyolojik dönemlere göre besleme programı dahilinde uygulamadıkları tespit edilmiştir. Yine aynı araştırmada işletme sahiplerinin süt sığırı beslenmesi ve uygun besleme yöntemleri hakkında yeterli bilgileri bulunmadığı ifade edilmiştir.

Adana'da toplam 66 işletmede yürütülen bir çalışmada, süt sığırcılığı ile uğraşan işletmelerdeki çalışanların deneyim süresi 20,5 yıl olarak hesaplanmıştır. İşletme sahiplerinin yaklaşık %58'i ilköğretim mezunu, %11'i lise mezunu olduğu ifade edilmiştir. İşletmecilerin çok küçük bir kısmı kendisinin üniversite mezunu olduğunu, buna karşın %14'ü ise kendisinin okuryazar olarak tanımlanabileceğini bildirmiştir. Bahse konu araştırmada, büyük ölçekli işletmelerde kültür ırkı hayvan sayısının daha fazla, orta büyüklükteki işletmelerde ise kültür ırkı ile beraber melez genotipin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. İşletmeler küçüldükçe yerli sığırların oranının arttığı saptanmıştır. İşletmelerin genelindeki günlük süt verimi ortalamaları; yerli ırklarda 9,5 kg/gün,

melezlerde 13,6 kg/gün ve kültür ırklarında ise 18 kg/gün olarak hesaplanmıştır (Şahin ve ark., 2001).

Şahin (2001), süt sığırcılığı yapan işletmelerin yapısal özelliklerini incelediği çalışmada toplam 46 işletme sahibi ile görüşmüştür. İşletme sahiplerinin deneyim süresi 17,8, yaş ortalaması 46,8 ve eğitim süresi 5,9 yıl olarak hesaplanmıştır. İşletmelerin sahip olduğu ortalama hayvan varlığı 7 baştır. Bu hayvan varlığı içerisinde kültür ırkı %40'lık oran ile birinci sırayı alırken, bunu %37 ile melez ırklar ve %23 ile yerli ırklar izlemiştir. İşletmelerdeki sağılan hayvan varlığının %55'i kültür ırkı, %34'ü melez ve %11'i yerli ırk hayvanlardan oluşmaktadır. Görüşülen işletmelerdeki kültür ırkı sığırların süt verimi ortalaması 13 kg, melezlerin yaklaşık 8 kg ve yerli ırkların günlük süt verim ortalaması ise 4,3 kg olarak belirlenmiştir.

Bakır (2002), Van il merkezi ve 5 ilçesinde toplam 320 işletmede anket çalışması yürütmüştür. Araştırmada işletmelerin %90'dan fazlasının 1-5 baş ineğe sahip küçük ölçekli işletmeler olduğu, yaklaşık %6'sının orta ölçekli ve %2'sinin ise büyük ölçekli işletmeler olduğu tespit edilmiştir.

Wolf (2002), ABD'de 65 düve yetiştiricisi ile görüşerek yaptığı çalışmada işletme sahiplerinin ortalama tecrübesini, süt sığırcılığı için 25,5 yıl ve düve yetiştirme için 14,7 yıl olarak hesaplamıştır. İşletme sahiplerinden lisans ve üzerinde bir eğitim alanların oranı, %33,9 ile lisans ve %17,7 ile yüksek lisans veya doktora mezunu olmak üzere; %51,6'dır.

Tugay ve Bakır (2004a), Giresun'da 8 ilçede toplam 373 işletmede yürüttükleri çalışmada işletmelerin ortalama arazi büyüklüğünün yaklaşık 50 dekar olduğunu bildirmişlerdir. İşletmelerin %70'den fazlası mısır, yaklaşık %20'si yonca, %20'si arpa, %18'i fiğ, %4'ü korunga ve %2'si çavdar tarımı ile uğraşmakta, kaba yem olarak %95'inde çayırotu, %31'inde yonca kuru otu, %3'ünde korunga kuru otu, %1'inde silaj, %1'inde çavdar hasılı, %76'sında tahıl samanı ve %30'unda fiğ samanı kullanıldığı tespit edilmiştir. Kesif yem olarak genellikle fabrika yemi kullanılırken, gebe ve laktasyondaki ineklere işletmelerin %97'sinde özel besleme uygulanmadığı ve buzağuların %47'sinin 2 ay, %41'inin 3-4 ay ve %11'inin 4,5 aydan daha uzun süre süt emdiği tespit edilmiştir.

Tugay ve Bakır (2004b), Giresun'da süt sığırcılığı işletmelerinin yapısal özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yürüttükleri çalışmada, işletmelerdeki sığırların genotipik dağılımlarının %23 yerli, %71 melez ve %5 kültür ırkı olduğu saptanmıştır. İşletme sahiplerinin eğitim durumu bakımından yaklaşık beşte birinin eğitilmiş olmadığı, yarıdan fazlasının ilköğretim mezunu olduğu saptanmış, üniversite mezunu işletme sahibine rastlanmamıştır. İşletmecilerin %60'dan fazlası 16 yılı aşkın bir zamandan beri sığırcılıkla

uğraştığını belirtmiştir. Aynı çalışmada işletmeciler, doğumdan sonra ineklerini tohumlanma zamanınız nedir? diye sorulan bir soruya; %39'u; ne zaman kızgınlığa gelirse, diye, %7,8'i 45 gün sonra diye ve %52,8'i 2 ay sonra diye cevap vermişlerdir. Düvelerin damızlık olarak ilk defa aşıldıkları yaşın işletmelerin, %42,8'inde 12 ay, %13,3'ünde 15 ay ve %21,5'inde 18 aylık yaşta yapıldığı tespit edilmiştir.

Yaslıoğlu ve Arıcı (2005), Bursa bölgesinde 33 süt sığırcılığı işletmesinde, süt sığırcılığına uygun ahır tiplerinin geliştirilmesi üzerine yaptıkları bir çalışmada işletmelerin %15'inde açık-serbest duraklı, %42'sinde bağlı duraklı ve %43'ünde serbest duraklı ahır bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Burdur, Kırklareli ve Konya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye işletmelerde yürütülen çalışmada, Kırklareli ve Burdur'da üreticilerin daha çok genç (28-39 yaş) ve orta yaş (40-49 yaş) grubunda, Konya'daki yetiştiricilerin ise orta ve ileri yaş (50 yaş ve üzeri) grubundan olduğu bildirilmiştir. İşletmecilerin eğitim durumları değerlendirildiğinde, çalışmanın yürütüldüğü üç ilde de eğitimsiz işletmecinin olmadığı, ancak Burdur, Konya ve Kırklareli için üreticilerin sırasıyla; %65, %51 ve %42'sinin ilkokul mezunu olduğu tespit edilmiş, üniversite eğitimi almış işletmecilerin en fazla Konya ilinde (%14) ve özellikle 11 baş ve üzerinde ineğe sahip işletmelerde (%20) olduğu saptanmıştır. Aynı çalışmada her üç ilde de yetiştiricilerin büyük bir oranının (Burdur, Kırklareli ve Konya illeri için sırasıyla, %91, %85, %76) 10 yıldan daha fazla tecrübeye sahip oldukları bulunmuştur (Yalçın, 2006).

Kaygısız ve ark. (2008), Kahramanmaraş ili süt sığırcılığı işletmelerinin yapısal özelliklerinin incelendiği ve toplam 830 işletmeyi kapsayan anket çalışması sonucunda işletmelerin %52'sinin 1-5 baş hayvana sahip iken, işletmelerin %26'sinin 6-10 baş, %22'sinin 11 ve daha fazla hayvana sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmada, süt sağımını işletmelerin %90'unda evin hanımı, %10'ununda ise çalışan bir kişi tarafından yapıldığı saptanmıştır. Bunlara ilave olarak buzağuların sütten kesilmesinin işletmelerin %39'unda 2 ay veya bunda daha az bir sürede, %56'sında ise 3-4 ay ve %5'inde 4,5 ay veya daha fazla sürede gerçekleştiği bildirilmiştir.

Edirne'de Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye 57 işletmeyle yapılan anket çalışmasında süt sığırcılığı işletmelerinin yapısal özellikleri incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre: Ahır tipleri incelendiğinde işletmelerin yaklaşık % 96'sı bağlı duraklıdır. İşletmelerin %60'dan fazlası günde iki, yaklaşık %30'u günde üç defa yemleme yaptığını belirtmiştir. İşletme kapasiteleri itibariyle; işletmelerin %12'i 20, %24'ü 30, %51'i 50 ve yaklaşık %2'si 100 baş hayvan kapasitesine sahiptir. İşletme başına düşen ortalama hayvan

varlığı dikkate alındığında, işletmelerin % 26'sında 11-20, yaklaşık %30'unda 21-30 baş sığır bulunduğu, yaklaşık %30'unun 31-50 baş sığıra sahip olduğu belirlenmiştir. İşletmelerin %33'ü mevcut hayvanların damızlık dışı kalıncaya kadar işletmede kaldıklarını, %26'lık bir kısmı ise hayvanları 10 yaş ve üzeri yaşta damızlık dışı olarak bıraktıklarını belirtmişlerdir. Sağılan ineklerin yaklaşık %90'ı doğuma 60 gün kala, kuruya çıkarılmaktadır (Önal ve Özder, 2008).

Giresun yöresindeki süt sığırcılığı işletmelerinin yapısal özelliklerinin incelendiği bir çalışmada 373 işletme incelenmiştir. İşletmelerin %86,3'ünün hayvanlarını meraya çıkardığı, %56'sının kaba yemi kendisinin ürettiği ve üretimin yetersiz kalması durumunda dışarıdan satın aldığı, %33,5'inin ise kendisinin ürettiği tespit edilmiştir. Araştırmada, kesif yemi yem fabrikasından satın alan işletmelerin oranı %83,4 olarak bildirilirken, %6,7'sinin kesif yemi kendisinin yaptığı, %5,9'unun ise kesif yem yeterli olmadığında dışarıdan satın aldığı ve %4'nün ise diğer şekillerde temin ettiği bildirilmiştir. Aynı çalışmada gebe ve laktasyon dönemindeki ineklere özel besleme yapılmayan işletmelerin oranı %97,1 olarak belirtilmiştir (Tugay ve Bakır, 2009).

Şeker ve ark. (2012), Muş'taki sığır yetiştiricilerinin özelliklerini belirlemek amacıyla 125 işletmede yapılan çalışma sonucunda; işletmelerin %43 oranında 6-10 ve %43 oranında 11 baş ve üzeri büyükbaş hayvana sahip olduğunu, işletmelerdeki hayvanların %46'sının yerli, %37'sinin melez ve %16'sının kültür ırkı olduğunu tespit etmişlerdir. Yetiştiricilerin %46'sının ineklerini kendiliğinden süttten kesilene kadar sağdıkları bildirilmiştir. Ankete katılan yetiştiricilerin çok önemli bir kısmı hayvanlarından 15 kg ve daha az süt elde ettiklerini ifade etmişlerdir.

Uğur (2013), Çanakkale ili Biga ilçesinde sığırcılık üretim faaliyetine yer veren 97 işletmeden anket yoluyla toplanan verilere dayanarak yürütülen bir çalışmada aşağıda sıralanan bilgilere ulaşılmıştır: Yetiştiricilere, doğumdan sonra buzağılara ağız sütü verilmesi anlamında bilgi sahibimi siniz? Sorusunun karşılığı olarak, evet şeklinde cevap verenlerin oranı % 91, hayır diyenlerin oranı % 9 olmuştur. Buzağıları kaç günlük yaşta süttten kesiyorsunuz? Şeklinde bir soru sorulmuştur. 35-74 gün, 75-90 gün ve 91 ve fazlası diyenlerin oranları sırasıyla, %18, %74 ve %8 bulunmuştur. Bu çalışmada, ankete katılan yetiştiricilerin % 57'si düvelerin ilk defa tohumlanmalarında ağırlık ve yaş faktörünü birlikte değerlendirdiğini bildirmişlerdir. Buna ilave olarak, düvelerin ilk defa tohumlanmalarında sadece ağırlık ve yaşı dikkate aldıklarını bildirenlerin oranı sırasıyla, %2 ve %41 bulunmuştur. İşletmelerde ihtiyaç fazlası inekler olduğunda sürüde tutacağınız hayvanları hangi kriterlere göre belirliyorsunuz? Sorusuna karşılık olarak ankete

katılanların % 69'u hayvanların kendi verimleri şeklinde cevap vermişlerdir. Bunların dışında, dış görünüş, kendi verimi-dış görünüş, akraba verimi diyenlerin oranı sırasıyla, %7, %7 ve %10 olarak gerçekleşmiştir. Bu konuda bilgim yok diyenlerin oranı %2 olmuştur. İlgili araştırmada, yetiştiricilerin sürülerindeki inekleri kaç yaşına kadar ellerinde tuttukları yönündeki durumları da incelenmiştir. Ankete katılanların, %52'si ineklerini 8-10 yaşına kadar elde tuttuklarını bildirmişlerdir. Buna ilave olarak, ankete katılan yetiştiricilerin sırasıyla, %35 ve %12' si yine sırasıyla, 5-7 ve 11-15 yaşına kadar ineklerini elde tuttuklarını ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularına göre, ineklerini 60 gün kuruda bırakanların oranı %55, 61-75 gün arasında kuruda bırakanlar %19, 75-90 gün kuruda bırakanlar %26 bulunmuştur. Ankete katılanların %78'i günde 20-30 kg, % 22'si günde 14-18 kg süt sağdıklarını bildirmişlerdir. Ankete katılanların % 52'si, hayvanlara ait bilgileri herhangi bir deftere ve ya karta işliyor musunuz? Sorusuna hayır, %48'i evet cevabını vermiştir.

Hozman (2014), Sivas ilindeki sığır yetiştiriciliği üzerine yürüttüğü çalışmada, işletmelerin %23,3 oranında elle sağım, %60,9 oranında seyyar süt sağım makinesi ile sağımı tercih ettiği, ilave olarak; işletmelerin %91,7'sinde kaba yem tercihi olarak ilk planda samanın kullanıldığı tespit edilmiştir. Aynı araştırmada sağmal ineklerin yaklaşık %99'unun doğru yöntemlerle beslenmedikleri saptanmıştır.

Köseman ve Şeker (2016), Malatya ilinde sığircılık işletmelerinin yapısal durumlarını belirlemek amacıyla 196 adet sığircılık işletmesinde yaptıkları araştırmada; yetiştiricilerin %39'unun 21 yıl ve üzeri, %29'unun ise 16-20 yıl arasında hayvancılıkla uğraştığını, yetiştiricilerin yaklaşık %30'unun üniversite mezunu olduğunu, %35'inin yetiştiricilikle ilgili en az bir eğitim aldığını saptamışlardır. Anket çalışmasına göre kendi kaba yem bitkisini üretenlerin oranının %11, kaba yemi satın alanların oranının %89 ve silaj yapanların oranının %42 olduğu tespit edilmiştir.

Rize ilinde yapılan sığır yetiştiriciliğinin genel durumu üzerine Yavaş (2016) tarafından yapılan bir çalışmada işletme başına düşen hayvan sayısının 1,2 olduğu, incelenen işletmelerde hayvancılığın yanında bitkisel üretim faaliyetinin de %91,9 oranında yapıldığı tespit edilmiştir. İşletmelerin %94,6'sında kapalı sabit bağlamalı barınak tipinin tercih edildiği, yanı sıra %2'lik kısmında açık barınak tipinin tercih edildiği saptanmıştır. Ahır işleriyle aile bireyleri ve işçi ilgileniyor diyenlerin oranı sırasıyla; %94,6 ve %5,4 olarak bulunmuştur. İşletmelerin %84,6'sında sağımdan önce meme temizliği yapılmadığı, yine işletmelerin %80,5'inde günlük süt veriminin 10 kg'ı geçmediği adı

geçen yazar tarafından tespit edilmiştir. Aynı araştırmada işletmelerin %96'sının kaba yemi satın aldıkları bildirilmiştir.

Erzurum ili Hınıs ilçesinde süt sığırcılığı işletmelerine yönelik olarak sağlık koruma, veteriner hizmetleri ve yetiştirici memnuniyetine yönelik olarak bir çalışma yürütülmüştür. Araştırma kapsamında en çok görülen hastalıklar: güç doğum, ayak-tırnak, mastitis, yavru atma ve diğer olarak sıralanmıştır. Yetiştiriciler yürüttükleri sığırcılık faaliyeti olarak karşılaştıkları problemleri: Pazar yetersizliği, pahalı yem gideri, hastalık, yeme ulaşma sorunu, sığırların bakım zorluğu ve diğer şeklinde sıralamışlardır. Yetiştiricilerin %44'ü sığırcılık faaliyeti yapmaktan dolayı memnun olduklarını bildirmişlerdir (Koçyiğit ve ark., 2016).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırmanın materyalini, Çanakkale İlinin Yenice ilçesini coğrafi konum, üretim tekniği ve doğal faktörler bakımından temsil edebilecek bin baş ve üzeri 5 köydeki süt sığırı yetiştiriciliği yapan, 10 baş ve üzeri olan 332 işletmeden basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen örnek işletmelerden anket yoluyla toplanan veriler oluşturmuştur. Araştırma kapsamında, Yenice ilçesinin beş köyünde (Araovacık, Çal, Davutköy, Haydaroba, Pazarköy), 80 süt sığırcılığı işletme sahibi ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın materyalinin belirlenmesinde Yenice İlçesi Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü ile Çanakkale Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Birliği ile görüşmeler ve değerlendirmeler yapılmış ve ilgili kurumların verilerinden de yararlanılmıştır. İlave olarak, Çanakkale ilinin hayvancılık, özellikle sığırcılıkla ilgili verilerinin elde edilmesinde Çanakkale Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü verileri esas alınmıştır. Anket çalışması 2015 yılında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın temelini oluşturan anket çalışmalarının uygulandığı materyal konumunda olan Yenice ilçesinin tarımı ile tanımlayıcı bazı özellikler aşağıda sunulmuştur.

Yenice'de Tarım

Yenice ilçesi coğrafi olarak Çanakkale ilinin güneydoğusundadır. Yüzölçümü 1.367 km² olan Yenice, Çanakkale ilinin en büyük ilçesidir. Doğusunda ve güneyde Balıkesir, güneybatıda Bayramiç, batısında ve kuzeybatıda Çan, kuzeyde de Biga ilçeleriyle çevrilidir. İlçenin 76 köyü vardır. İlçenin tarım arazisi büyüklüğü 311 bin dekar kadardır. İlçede ekilen arazi yaklaşık 286 bin dekar, çayır ve mera alanları yaklaşık 71 bin dekar'dır. Tarım arazilerinin yarısından fazlası engebeli özellik gösterirken 1/3 kadarı ovalık ve taban alanlarda yer almaktadır. İlçede geniş alanlar, kuru tarıma ayrılmıştır. 226 bin dekarlık alanda kuru tarım, 36 bin dekarlık alanda sulu tarım yapılmaktadır. Yaz aylarında ekili alanların ihtiyaç duyduğu su, mevcut iki adet gölet (Yenice ve Sameteli göletleri) ve yeraltı suları ile karşılanmaktadır. Toplam 186.260 dekar tarla bitkileri ekim alanı sahası vardır. 136.700 dekar ile buğday, 10.500 dekar yulaf, 8.100 dekar arpa ve 3.700 dekar çavdar ekimi yapılmaktadır. Baklagillerden kuru fasulye 6.800 dekar, nohut 1.300 dekar, bakla 1.350 dekarlık alanda ekilmektedir. Sebzelerden kırmızı biber 10.500 dekar, yeşil biber-kurutmalık 850 dekar, domates 2.100 da ekim alanına sahiptirler. Sanayi bitkileri üretimi

toplam olarak 2300 dekar olup başta 1150 dekarla tütün gelmektedir. 600 dekar susam, 550 dekar Ayçiçeği ekimi yapılmaktadır. İlçede 460 dekar toplam meyvelik mevcuttur. Bunun yanında 1750 dekar bağ vardır. İlçede bulunan 4 mandıra ve çevre ilçelerdeki süt fabrikaları Yenice'deki hayvancılığın gelişmesine katkıda bulunmaktadır. 4 mandıranın kapasitesi 26.730 ton/yıldır. İlçede 4 un fabrikası, 2 değirmen ve 1 adet salça fabrikası vardır (Anonim, 2017c).

3.2. Yöntem

Anket sorularının oluşturulmasında sığır yetiştiriciliği konusunda yazılmış kitap ve ders notu benzeri kaynaklar dışında (Özhan ve ark., 2011; Uğur, 2014; Boztepe ve ark.,2015), ülkemizin farklı yörelerinde sığır yetiştiriciliğinin genel durumunu ortaya koymak amacıyla yürütülen bilimsel çalışmalardan (Soysal ve Özder, 2004; Elmaz ve ark., 2010; Şeker ve ark., 2012; Hozman, 2014; Yavaş, 2016) yararlanılmıştır.

Söz konusu köylerde süt sığırcılığı yapan işletmeler araştırmanın popülasyonunu oluşturmuştur. İşletme sayısı, ana kitleye ait varyans ve düzeltme faktörü dikkate alınarak, Yamane (1967)'nin bildirdiği yöntemle göre örnek hacmi hesaplanmıştır. Araştırmada anket uygulanacak işletme sayısının belirlenmesinde % 10 hata payı ve % 90 güvenilirlikle çalışılmıştır. Toplam örnek hacmi 80 işletme olarak hesaplanmıştır. İşletmelerin köylere dağılımı oransal dağılım yöntemine göre yapılmıştır.

Anket çalışması sonucunda elde edilen veriler belirli bir kodlama dahilinde EXCEL dosyasına yüklenmiş ve araştırmada elde edilen verilere ait sayısal ve % frekansları belirlenerek çalışmaya ait betimleme analizleri yapılmıştır (Akgül, 1997).

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Araştırmada, Çanakkale ili Yenice İlçesinin Süt Sığırcılığı faaliyetinin genel durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda işletmelerin yetiştirici, işletme ve yürütülen sığırcılık faaliyetinin teknik özellikleri irdelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular; Çizelge 4.1-4.3 ile Şekil 4.1-4.2’de sunulmuştur.

Ankete katılan süt sığırı yetiştiricilerinin eğitim durumları incelendiğinde; %56’sının ilköğretim, %11’inin ortaöğretim, %26’sının lise mezunu olduğu ve %7’sinin kendisini okur-yazar olarak ifade ettiği belirlenmiştir.

Bu tür çalışmalarda yetiştiricilerin hangi ırkı tercih ettikleri merak edilen konuların başında gelmektedir. Araştırma bulgularına göre, ankete katılan 80 işletmenin tamamında Siyah Alaca sığırın olduğu tespit edilmiştir. Yine 80 işletme içinde 1 tanesinde (%1) Yerli ırk, 1 tanesinde (%1) melez, 2 tanesinde (%2) Esmer ve 18’inde (%22) Simmental olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerin sığır sayısı bakımından büyüklükleri 10-20, 21-30, 31-40, 41-50, 51-60 baş olmak üzere beş başlık altında incelenmiştir. İşletmelerin sığır sayısı bakımından büyüklükleri: %46 oranında 10-20 baş, %25 oranında 21-30 baş, %9 oranında 31-40 baş, %8 oranında 41-50 baş, %6 oranında 51-60 baş ve %6 oranında 51-60 baş sığır varlığından oluştuğu tespit edilmiştir. Uçak (1992), Oluğ (1996) ve Ildız (1999), bu araştırmanın sonuçlarıyla benzer olmak üzere araştırma yürüttükleri işletmelerde büyük oranda Siyah Alaca sığırların tercih edildiklerini tespit etmişlerdir.

Hayvancılık işletme şekilleri entansif, ekstansif ve yarı entansif olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir (Boztepe ve ark., 2015). Ankete katılan yetiştiricilere yönelik işletme şekilleri yönünde sorulan sorulara alınan cevapların bir sonucu olarak işletmelerin %86’sının entansif sistem ve %14’ünün yarı entansif sistemle yönetildikleri belirlenmiştir.

İşletmelerin toplam sığır sayısı ortalaması 28,9 olarak saptanmıştır. İlave olarak bahse konu kitledeki sağmal inek sayısı ortalaması 13,3 olarak tespit edilmiştir. Bu araştırma için saptanan işletmelerdeki sığır sayısı değerleri Ersoy (1994), Kayışoğlu ve ark. (1994) ve Yavaş (2016)’nın verileriyle kıyaslandığında daha yüksek ortalamayı içermektedir.

Çizelge 4.1. Ankete katılan toplam 80 işletmeciye sorulan sorular ve yanıtları

	n	%
Öğrenim Durumunuz?		
İlkokul	45	56
Ortaokul	9	11
Lise	21	26
Okur-Yazar	5	7
İşletmenizde bulunan sığır ırkları hangileridir?		
Yerli	1	1
Siyah Alaca	80	100
Esmere (Montafon)	2	2
Simmental	18	22
Melez (Kırma)	1	1
İşletme özelliğiniz (tip) nedir?		
Entansif	69	86
Yarı Entansif	11	14
Kaba yem üretimi yapıyor musunuz?		
Evet	76	95
Hayır	4	5
Kaba yemlerden hangilerini üretiyorsunuz?		
Mısır (Silaj)	75	93
Yonca	8	10
Fiğ	23	28
Korunga	1	1
Yem bezelyesi	16	20
Yapay çayır-mera	1	1
Buğday (Hasıl)	1	1
Yulaf (Hasıl)	5	6
Tritikale (Hasıl)	2	2
Kesif yem üretimi yapıyor musunuz?		
Evet	56	70
Hayır	24	30
Kesif yemlerden hangilerini üretiyorsunuz?		
Buğday	21	24
Arpa	17	20
Yulaf	40	47
Çavdar	5	6
Tritikale	3	3
Örtülülük derecesine göre ahır tipiniz nedir?		
Kapalı	40	50
Açık	4	5
Yarı açık	36	45
Zemin düzenlemesine göre ahır tipiniz nedir?		
Serbest durak	24	30
Bağlı durak	45	56
Serbest	11	14

Çizelge 4.1'in devamı

	n	%
Düvelerinizi ilk defa tohumlarken hangi konulara dikkat edersiniz?		
Ağırlığına bakarak tohumlarım	4	4
Yaşına bakarak tohumlarım	63	70
Ağırlık ve yaşı birlikte ele alırım	22	25
Diğer	1	1
Düvelerinizi ilk defa kaç yaşında tohumlarsınız?		
13-14 ay	7	11
15-17 ay	54	86
18 ay ve üzeri	2	3
Doğum yapan inekleri doğumdan kaç gün sonra tohumlarsınız?		
0-50 gün	3	4
51-74 gün	55	69
75-90 gün	18	22
91 gün ve üzeri	4	5
Kızgınlık gösteren bir ineğin tohumlanması ile ilgili hangi yöntemi uyguluyorsunuz?		
Kızgınlık gösteren ineği hemen tohumlarım	5	6
Kızgınlığın sonuna doğru tohumlarım	56	68
Kızgınlığın ortasında tohumlarım	20	24
Diğer	2	2
Hangi aşım yöntemini kullanıyorsunuz?		
Serbest aşım	4	5
Suni tohumlama	79	95
Kızgınlık takibini nasıl yapıyorsunuz?		
Gözleme dayalı	79	94
Arama boğası	4	5
Diğer	1	1
Aşımda kullanacağınız boğayı seçerken hangi kriterleri göz önüne alırsınız?		
Dış görünüşüne göre	3	7
Akraba verimlerine bakarım	1	2
Canlı Ağırlık	1	2
Birden fazla kriteri birlikte değerlendiririm	14	36
Bu konuda bilgim yok	20	53
Buzağılamadan sonra ineğin yemleme ve beslenmesi hakkında özel bir bilginiz var mı?		
Var	23	29
<i>Süt miktarına göre kesif yem artırırım</i>	5	22
<i>Yemi artırırım</i>	10	44
<i>Silaj vermeyi keserim</i>	2	8
<i>Diğer</i>	6	26
Yok	57	71

Çizelge 4.1'in devamı

	n	%
İşletmenizde ihtiyaç fazlası inekler olduğunda sürüde tutacağınız hayvanları hangi kriterlere göre belirliyorsunuz?		
Kendi verimlerine göre	41	57
Dış görünüşüne göre	2	3
Akraba verimlerine göre	2	3
Diğer	2	3
Bu konuda bilgim yok	24	34
İneklerinizi kaç yaşına kadar sürüde tutuyorsunuz?		
5-7	12	15
8-10	66	82
11-15	2	3
Bir inekten damızlık olarak ne kadar süre faydalanıyorsunuz?		
5-7	16	22
8-10	53	72
11-15	5	6
Doğumu yaklaşan inekleri kaç gün kala sağımı bırakıyorsunuz?		
50-60 gün	42	52
61-75 gün	35	44
76-90 gün	3	4
Bir inekten günde ne kadar süt sağıyorsunuz?		
1-15 kg	25	31
16-30 kg	50	62
31-45 kg	5	7
İneklerin süt verme dönemlerinde nasıl yemlenmesi ve beslenmesi konusunda bilgi sahibi misiniz?		
Evet	33	41
<i>Süt veren bir ineği süt verme süresince sabit (aynı) besliyorum</i>	19	58
<i>Süt verme sürecini dönemlere ayırarak besleme uyguluyorum</i>	14	42
Hayır	47	59
Sizce döl verimini etkileyen unsurlar nelerdir?		
Besleme-Bakım	56	70
Tohumlama	11	14
Döl tutma sorunu	2	2
Sağlık koruma	38	47
Hayvan (İrk)	11	13
Kaç yıldan bu yana süt sığırcılığı faaliyetini sürdürmektesiniz?		
1-10 yıl	13	17
11-20 yıl	47	58
21-30 yıl	20	25
Buzağılara verdiğiniz günlük süt miktarı ne kadardır?		
1-2 kg	1	1
2,1-3 kg	7	8
3,1-4 kg	13	17
4,1-5 kg	53	67
5,1-6 kg	6	7

Çizelge 4.1'in devamı

	n	%
Buzağuların süten kesim süresi kaç gündür?		
50-74 gün	59	77
75-90 gün	15	19
91-120 gün	3	4
Doğumdan sonra buzağularınıza kesif yeme başlatma süreniz kaç gündür?		
6-19 gün	23	30
20-30 gün	42	55
31-40 gün	11	15
Doğum yapan ineklerinizi kaç ay sağlıyorsunuz?		
6 ay	2	3
7 ay	13	17
8 ay	2	3
9 ay	20	26
10 ay	36	48
11 ay ve üzeri	2	3

Üreticiler düvelerini ilk kez tohumlarken %4 oranında hayvanın canlı ağırlığına baktıklarını, %70 oranında düvenin yaşını incelediklerini, %25'i ise düvenin canlı ağırlık ve yaşını birlikte ele aldıklarını, %1'i ise diğer hususları dikkate alarak düvelerini tohumladıklarını bildirmişlerdir.

Düvelerinizi ilk defa kaç yaşında tohumlarsınız? Sorusuna ise; %11 oranında 13-14 aylık yaşta, %86 oranında 15-17 aylık yaşta ve %3 oranında 18 ay ve üzeri yaşta olarak cevaplar verilmiştir.

Üreticilerin doğum yapan ineklerini doğumdan sonra ilk kez %4'ü 0-50 gün içerisinde, %69'u 51-74 gün içerisinde, %22'si 75-90 gün içerisinde ve %5'i ise 91 gün ve üzeri bir sürede tohumladıklarını belirtmişlerdir. Süt sığırcılığı işletmelerinde süt üretimin temeli düzenli döl verimidir. İneklerin yılda bir buzağı vermesi, bunun için buzağılamadan sonra 60-90 içinde tekrar gebe bırakılması gerekmektedir (Kumlu, 2012; Uğur, 2014). Bu bilgilerin ışığında bu araştırmanın muhatabı olan kitlenin ineklerin buzağılamadan sonra zamanında tohumlanması gerektiği konusunda bilgi sahibi olduğu söylenebilir.

Kızgınlık gösteren ineklerin zamanında başarıyla tohumlanması başarılı bir süt sığırcılığı faaliyeti için önemlidir (Özhan ve ark., 2001). Üreticilere kızgınlık gösteren ineklerini ne zaman tohumladıkları yönünde bir soru sorulmuştur. Yetiştiricilerin %6'sı kızgınlık gösteren ineği hemen tohumladıklarını, %68'i kızgınlığın sonuna doğru

tohumladıklarını, %24'ü kızgınlığın ortasında ineklerini tohumladıklarını, %2'si ise diğer vakitlerde tohumladıklarını belirtmişlerdir. Ankete katılanların %5'i serbest aşım ve %95'i suni tohumlama yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir.

Yetiştiricilerin kızgınlık takibini %94 oranında gözleme dayalı olarak yaptıkları, %5'inin arama boğası kullandıkları ve %1'inin diğer yöntemleri kullandıkları belirlenmiştir.

Aşımda kullanacağınız boğayı seçerken hangi kriterleri göz önüne alırsınız? Sorusuna ise yetiştiricilerin %36'sı boğanın birden fazla özelliğini birlikte değerlendirerek seçim yaptıklarını, %7'si boğanın dış görünüşüne bakarak seçim yaptıklarını, %2'si boğanın akraba verimlerini değerlendirdiklerini, %2'si boğanın canlı ağırlığını baz aldığını, %53'ü ise bu konuda bilgisi olmadığını söylemiştir.

Araştırmada ankete katılan yetiştiricilerin %29 oranındaki bir kısmının buzağılamadan sonra ineklerinin yemlenmesi ve beslenmesi hakkında bilgi sahibi oldukları, bununla birlikte %71 oranındaki yetiştiricinin bu konuda bilginin yok dediği tespit edilmiştir. Adı geçen soruya bilginin var şeklinde cevap veren yetiştiricilerin buzağılamadan sonra ineğin beslenmesi hakkındaki bilgilerinin neler olduğu sorulduğunda ise; %22 oranında süt miktarına göre kesif yemi artırdıklarını, %44 oranında yem artırımını yaptıklarını, %8 oranında silaj vermeyi bıraktığını ifade etmiş, %26'sının ise diğer cevabını verdikleri görülmüştür.

İşletmelerin %95'i kendi kaba yem üretimini yaptıklarını ifade etmişler, yanı sıra işletmecilerin %5'inin ise hiçbir şekilde kaba yem üretimi faaliyetinde bulunmadıkları belirlenmiştir. İşletmelerde üretilen kaba yemlerin büyük oranın %95 oranında mısır silajı olduğu ve bu üretimi %28 ile fiğ kuru otu, %20 ile yem bezelyesi, %1 ile yonca kuru otu, %6 ile yulaf hasılı, %2 ile tritikale hasılı, %20 ile korunga, %1 ile yapay çayır ve mera, %1 ile buğday hasılına takip ettiği saptanmıştır.

İşletmelerin %70'i hayvanların kesif yem ihtiyaçlarını karşılamak ve hayvanlara yem hazırlamasında kullanılmak üzere tahıl üretimi yaptıklarını, bununla birlikte %30'unun bu tür bir faaliyet içinde olmadıklarını ifade etmişlerdir. Kesif yem üretimi yaptığını belirten işletmelerde üretilen yem çeşitleri: %46 oranında yulaf, %24 oranında buğday, %20 oranında arpa, %6 oranında çavdar ve %3 oranında tritikale olmuştur.

Çanakkale'nin Yenice ilçesinde süt sığırcılığı yapan işletmelerin barınak özellikleri de incelenmiştir. Ankete katılan işletmecilerin barınaklarının örtülülük derecesine göre %50'sinin kapalı, %5'inin açık ahır ve %45'inin yarı açık ahır olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin sahip oldukları ahırlarının zemin düzenlemesine göre %30'unun serbest

duraklı ahır olduğu, %56 oranında bağlı duraklı ahırın tercih edildiği ve %14 oranında işletmecilerin serbest ahıra sahip oldukları saptanmıştır.

Adı geçen yöredeki işletmecilere, “Sürülerinde ihtiyaç fazlası inekleri olduğunda bu hayvanları hangi kriterlere göre sürüde tutacağını belirliyorsunuz?” Şeklinde sorulan bir soruya işletmeciler: %57 oranında kendi verimlerine göre, %3 dış görünüşüne göre, %3 akraba verimlerine göre, %3 diğer kriterler ve %34’ü bu konuda bilgim yok yanıtını vermişlerdir. Bu bulgulara göre Yenice’de süt sığırcılığı yapan işletmecilerin yaklaşık üçte birinin damızlık fazlası hayvanların sürüden ayıklanması konusunda bilgi sahibi olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yenice’de süt sığırcılığı yapan işletmecilerin %72’sinin ineklerini 8-10 yıl süt üretiminde kullandığını, 5-7 ve 11-15 yıl olarak ineklerini laktasyonda tutan işletmecilerin oranının ise sırasıyla, %22 ve %6 olduğu görülmüştür. Araştırmanın yapıldığı kitledeki yetiştiricilerle yapılan görüşmelerde üreticilerin inekler damızlıktan çıkmış olsa bile bir süre daha işletmede tutulduğu ve bakımlarının devam ettiği bildirilmiştir. Buradan hareketle, 5-7, 8-10 ve 11-15 yaşına kadar ineklerini sürüde tutulmaya devam edenlerin oranı sırasıyla, %15, %82 ve %3 olarak saptanmıştır. Bu yönde yapılan bir çalışmada Uğur (2013)’ün Çanakkale Biga ilçesinde yetiştirilen süt sığırlarının damızlıkta ve sürüde tutulma süreleri için bildirilen değerler bu araştırmanın bulgularına göre daha düşüktür.

Bu araştırmada süt sığırcılığı yapan üreticilerin ineklerini ne kadar süreyle kuruda bıraktıkları konusu da incelenmiştir. Yetiştiricilerin doğumu yaklaşan ineklerini %52 oranında doğuma 50-60 gün kala, %44 oranında doğuma 61-75 gün kala, %4 oranında ise doğuma 76-90 gün kala sağmayı bıraktıkları tespit edilmiştir. Bu araştırma için saptanan kuruda kalma sürelerinin Önal ve Özder (2008)’in bildirdiği ortalamalara benzer olduğu görülmüştür.

Yenice’de süt sığırcılığı yapan işletmecilere inek başına günde ne kadar süt sağdıkları da sorulmuştur. Ankete katılanlar %31 oranında 1-15 kg, %62 oranında 16-30 kg, %7 oranında 31-45 kg süt sağdıklarını bildirmişlerdir. Bu verilerin ortalaması alındığında Yenice ilçesinde süt sığırcılığı yapan işletmelerin ineklerdeki günlük süt verim ortalamasının 17,6 kg olduğu görülmüştür. Bu ortalama; Şahin (2001), Şahin ve ark. (2001) ve Şeker ve ark. (2012)’nin bildirdikleri değerlere göre daha yüksek, bununla birlikte Uğur (2013)’ün Çanakkale ili Biga ilçesinde yetiştirilen süt sığırları için bildirilen günlük süt verimi ortalamasına göre daha düşüktür. Ayrıca, ankete katılanların %3’ü 6 ay, %17’si 7 ay, %3’ü 8 ay, %26’sı 9 ay, %48’i 10 ay ve %3’ü ise 11 ay ve üzerinde ineklerini sağdıklarını ifade etmişlerdir.

Yetiştiricilere ineklerinin süt verme dönemlerinde yemlenmesi ve beslenmesi konusunda bilgi sahibi olup olmadıkları sorulduğunda ise %41'inin bilgi sahibiyim yanıtını verdiği ve %59'unun bu konuda bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir. Yukarıda adı geçen soruya evet şeklinde cevap verenlerden %58'i süt veren bir ineği süt verme sürecince hiçbir değişiklik yapmadan sabit bir formatta, %42'si ise süt verme sürecini dönemlere ayırarak besleme uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Ankete katılan yetiştiricilerin ürettikleri toplam süt ile hayvanlara verdikleri toplam kesif yem değerlendirildiğinde 1 kg süt elde etmek için ineklerine verdikleri kesif yem miktarına ilişkin veriler, Çizelge 4.2'de sunulmuştur. 1 kg süt üretimi için ineklere 1 kg'dan fazla kesif yem veren yetiştiricilerin oranı %33'tür.

Ankete katılan yetiştiricilerin döl verimi ve bunu etkileyen hususlarda bilinçli olup olmadıkları konusu da bu araştırmada incelenmeye çalışılmıştır. Ankete katılanlara "Sizce döl verimini etkileyen unsurlar nelerdir? Şeklinde bir soru sorulmuştur. Söz konusu soruya %70 ile besleme ve bakım, %14 ile tohumlama, %2 ile döl tutma sorunu, %47 ile sağlık koruma uygulamaları, %13 ile ırk cevabı alınmıştır.

Yetiştiricilere sığırcılık işini ne kadar süreyle yapageldikleri de sorulmuştur. Sığırcılık faaliyetini 1-10, 11-20, 21-30 yıldır yürütüyorum diyen işletmecilerin oranı sırasıyla, %17, %58, %25 olarak saptanmıştır. Yetiştiricilerin deneyim süresi ortalaması 16,5 yıl olarak hesaplanmıştır. Buradan hareketle araştırma kapsamındaki üreticilerin deneyim süresinin yeterli olduğu söylenebilir. Benzer yönde yapılan çalışmalarda, sığırcılık işletmelerindeki deneyim süresini Şahin (2001) 17.8 yıl, Şahin ve ark. (2001) 20,5 yıl olarak bildirmişler, Tugay ve Bakır (2004b), yürüttükleri araştırma kapsamında yetiştiricilerin deneyim sürelerinin 16 yıldan fazla olduğunu tespit etmişlerdir.

Çizelge 4.2. Bir litre süt üretimi için verilen günlük kesif yemin (kg) işletmelere göre oransal dağılımı

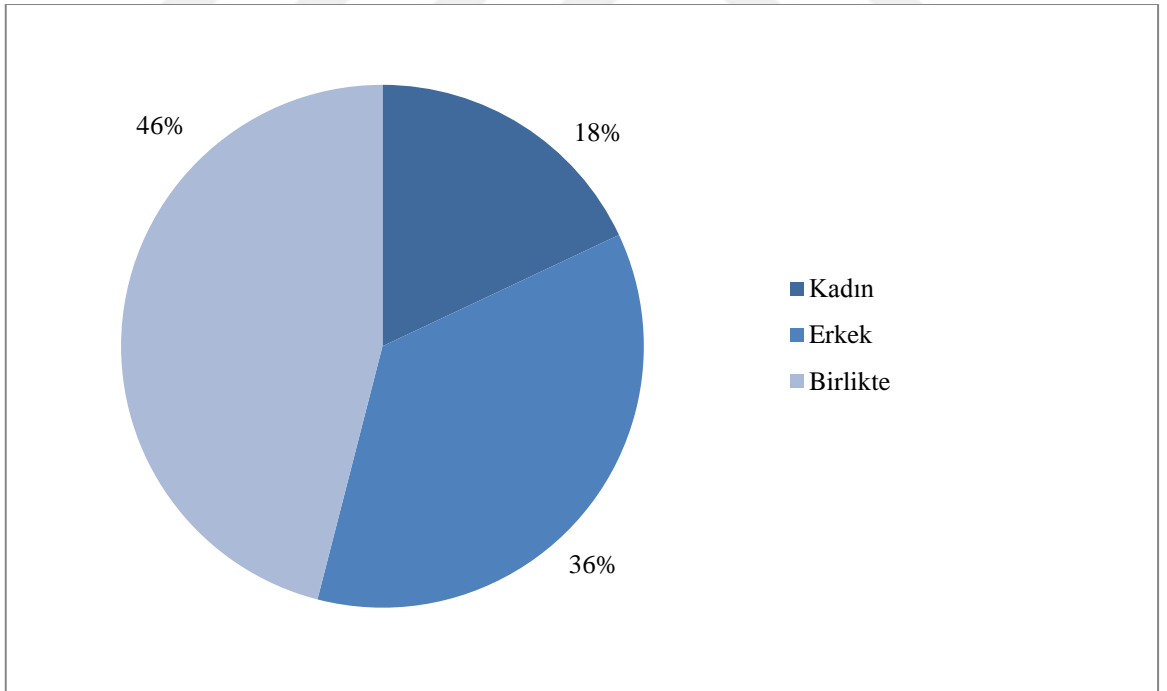
Kesif yem	n	%
0,1-0,5	24	35
0,51-1	22	32
1,1-1,5	8	12
1,51-2	8	12
2,1-2,5	3	4
2,51-3	2	3
3,1-3,5	1	1
3,51-4	1	1

Ankete katılan işletmelerde işletmede sığırcılıkla uğraşan daimi personelin (aile iş gücü dahil) oransal dağılımı Çizelge 4.3'te sunulmuştur. Bu bağlamda Yenice süt sığırcılığı işletmelerinde %55 oranında 2 daimi çalışanın bulunduğu, bunu %24 ile 1 çalışanın, %16 ile 3 çalışanın takip ettiği tespit edilmiştir. 4 ve üzerinde daimi çalışanın bulunduğu işletmeler ise yalnızca %5 oranında kalmıştır.

Çizelge 4.3. Süt sığırcılığı işletmelerinde çalışan daimi personel sayısı

Kişi sayısı	n	%
1	19	24
2	44	55
3	13	16
4	3	4
5	1	1

İşletmelerinde çalışan daimi personelin kadın ve erkek dağılımı sırasıyla, %42 ve %58 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca sağım işlemini yapan personelin cinsiyet olarak oransal dağılımına bakıldığında, kadın ve erkeklerde bu oranın sırasıyla, %18, %36 olduğu, kadın ve erkek birlikte sağım yapan işletme oranının %46 olduğu tespit edilmiştir.

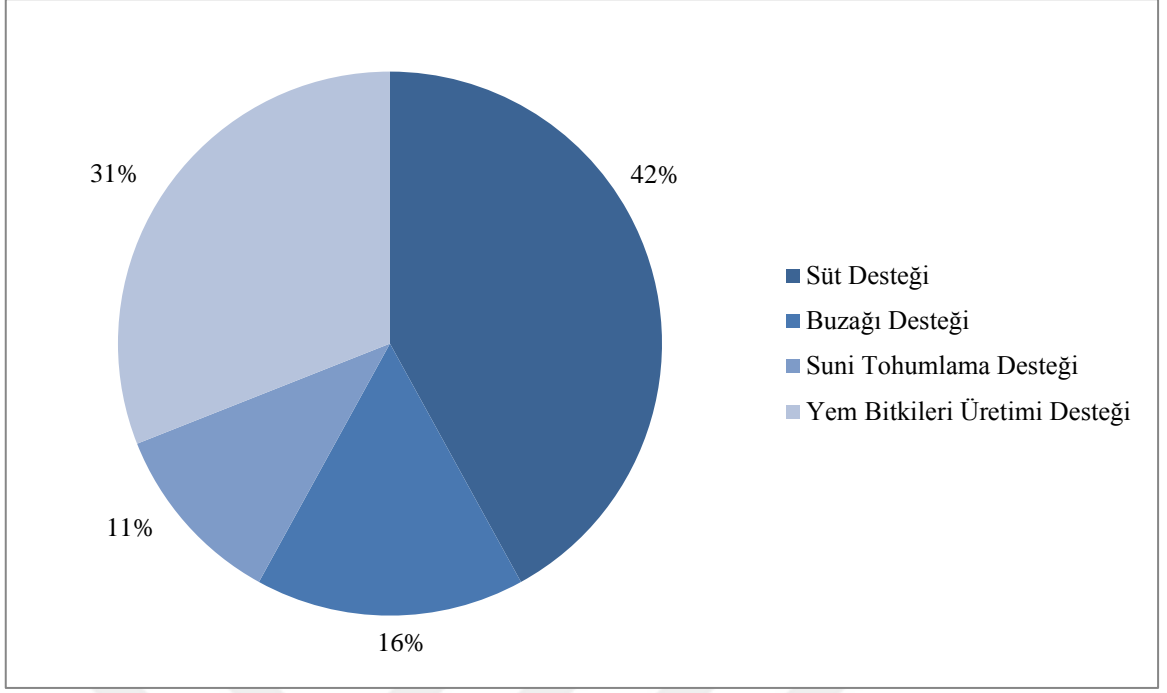

Şekil 4.1. Süt sığırcılığı işletmelerinde sağım işlemi gerçekleştiren personelin cinsiyet dağılımı

Buzağı yetiştirme süt sığırıcılığı sektörünün son derece önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Üreticilerin buzağı yetiştirme konusundaki bilgi ve tecrübeleri ve bunu sahaya aktarabilme yetenekleri hayvanların ileriki dönemlerdeki verimliliklerini olumlu etkilemektedir (Uğur, 2014). Buzağı yetiştiriciliğinde önemli sorulardan birisi günde içirilmesi gereken süt miktarıdır. Ankete katılan işletmecilerin %1'i 1,0-2,0 kg, %8'i 2,1-3,0 kg, %17'si 3,1-4,0 kg, %67'si 4,1-5,0 kg, %7'si 5,1-6,0 kg arasında süt verdiklerini belirtmişlerdir. Üreticilerin %77'si 50-74 gün, %19'u 75-90 gün ve %4' 91-120 gün arasında olmak üzere buzağılarını sütten kestiklerini ifade etmişlerdir. Yenice'de süt sığırıcılığı faaliyeti yürüten işletmelerde buzağılara içirilen günlük süt miktarı yüksektir, ve buzağılar geç yaşlarda sütten kesilmektedirler (zhan ve ark.,2001; Uğur, 2014). Benzer konuda alışan Tutkun (1999), Tugay ve Bakır (2004 a), Kaygısız ve ark. (2008) ve Uğur (2013)'n araştırmalarında tespit ettikleri sütten kesim süreleri de yüksek olarak değerlendirilmiştir.

Buzağıların doğumdan sonraki süreçte kesif yeme başlatılma yaşı da son derece önemli bir husustur. Yetiştiricilerin buzağılarına doğumdan sonra kesif yeme başlatma yaşı: %55, %30, %15 oranlarında olmak üzere sırasıyla, 20.-30., 6.-19., 31-40. günlerde gerçekleşmiştir. Buzağıların rumen gelişimlerinin normal sağlanabilmesi için doğumdan sonra yaklaşık 7 günlük yaşlarda kaliteli kesif yemlerle azar azar da olsa tanıştırılmalarının uygun olacağı belirtilmektedir (Uğur, 2014). Dolayısıyla yetiştiricilerinin bu konudaki bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılması yerinde olacaktır.

Yetiştiricilerin devletten aldıkları yıllık süt üretimi, buzağı, suni tohumlama ve yem bitkileri üretimleri desteklerinin oranı Şekil 4.2'de gösterilmiştir. İlgili Şekil incelendiğinde üretim amaçlarına uygun olarak Yenice süt sığırıcılığı işletmelerinin aldığı yıllık devlet desteklemesi miktardan en büyük payın %42 ile süt üretimini teşvik etmek amacıyla verilen süt desteklemesinin olduğu görülmüştür. Bu desteği %31 ile yem bitkileri desteğinin izlediği dikkat çekicidir. Buzağı veriminin %16 oranı ile desteklendiği tespit edilmiştir. Yine dl verimine ilişkin verim artışı sağlayan önemli kriterlerden biri olan suni tohumlama ise alınan destekler içerisinde %11 oranında pay almıştır.

Şekil 4.2. Süt sığırıcılığı işletmelerinin aldığı devlet desteklemeleri ve oranları

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada elde edilen veri ve gözlemler birlikte değerlendirildiğinde aşağıda maddeler halinde sıralanan hususların önemli olduğu değerlendirilmiştir:

1. Çanakkale sığır, koyun ve keçi varlığı ülkemizdeki hayvan varlığının sırasıyla %1,4, %1,5 ve %2,2'si kadarlık bir kısmını oluşturmaktadır. Çanakkale ilinin ülkemiz sığır, koyun ve keçi süt üretimindeki payı ise, sırasıyla, %1,78, %1,57 ve %3,02'dir. Çanakkale ilindeki en yüksek sığır varlığı Biga'dan sonra Yenice ilçesinde bulunmaktadır. İlave olarak Çanakkale ilindeki sığırcılık işletmesi Biga'dan sonra ikinci olarak Yenice'de bulunmaktadır. Dolayısıyla Yenice'deki sığır yetiştiriciliği Çanakkale için son derece önemlidir ve burada sığırcılıkla ilgili yapılacak değerlendirmeler Çanakkale hayvancılığını doğrudan etkileyecektir.
2. Anket yapılan işletmelerin %100'ünde Siyah Alaca ırkı sığırların olduğu tespit edilmiştir. İlave olarak ankete katılan işletmelerin %22'sinde Simmental sığırların da olduğu tespit edilmiştir. Simmental sığırlar hem et hem de süt üretimi tatminkar olabilen kombine verim yönlü sığırlardır. Ülkemizin kaliteli et ve süt ihtiyacının karşılanması bakımından Simmental ırkının tercih edilmesi olumlu bulunmuştur.
3. İşletmecilerin yarısından fazlası çeşitli türden ve farklı miktarlarda kaba ve kesif yem ürettiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu önemlidir. Bununla birlikte giderlerin azaltılması bakımından işletmelerde yem üretiminin daha da artırılması yönünde tedbirler alınmalıdır.
4. Süt sığırcılığında yılda bir buzağı almak hedefdir. Süt üretiminin devamlılığında düzenli döl verimi esastır. Bunu sağlamanın yolu ineklerin buzağılamadan sonra 60-90 gün içerisinde gebe bırakılmasının sağlanması ile mümkün olmaktadır. Ayrıca, kızgınlık gösteren ineklerin zamanında tohumlanması bir diğer önemli husustur. Yetiştiricilerin bu kapsamdaki bilgilerinin bir takım eksikliklere rağmen belli düzeyde olduğu söylenebilir.
5. Araştırma kapsamındaki işletmecilerin neredeyse yarısında süt ineklerinin laktasyon dönemlerine göre beslenmesi konusunda herhangi bir bilgilerinin olmadığı saptanmıştır. Dolayısıyla bu tespit bölgede çalışılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

6. Çalışılan işletmelerde günlük süt verim ortalaması 17,6 kg olarak bulunmuştur. Bu ortalama yeterli olmayıp geliştirilmesi gereken bir konu olarak karşımızda durmaktadır.
7. İşletmelerin %50'den fazlasında sağmal ineklere gereğinden fazla kesif yemin verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
8. Araştırma kapsamında süt sığırcılığı yapan kişilerin deneyim süresi ortalaması 16,5 yıl olarak bulunmuştur. Bu ortalama düşük bir değer değildir. En azından bölgede süt sığırı yetiştiriciliği bakımından bir birikimin olduğunun göstergesidir. Bunun sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.
9. Buzağı yetiştirme konusunda kimi zaman göz ardı edilebilen bir konu olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu doğru değildir. Zira, buzağı yetiştirmedeki başarı sığırcılık işletmelerinin ilerideki üretim ve verimlilik düzeylerini olumlu etkileyecek katkılar sunmaktadır. Bu araştırma kapsamında değerlendirilen kişilerin buzağı büyütme konusundaki bilgi birikimlerinde geliştirilmesi gereken hususların olduğu tespit edilmiştir. Bu husus çalışılmalı ve üreticiler istenen seviyelere getirilmelidir.
10. Barınak tercihi olarak %50 oranında kapalı barınakların tercih edildiği görülmüştür. Maliyet, temizlik, hayvan konforu ve sığırların çevre istekleri gibi konular dikkate alındığında bu konuda da gelişmeler kat edilmesi gerektiği açıktır.
11. İşletmede çalışan kişilerin cinsiyetleri bakımından bir değerlendirme yapıldığında kadın çalışanı olan işletme sayısı neredeyse yarıya yakın bulunmuştur. Sağımı kadının yaptığı işletme sayısı %50'den fazladır. Süt sığırcılığı işletmelerinde kadın üretici sayısının artması sektörün verimliliğine katkı sağlayacak, ilave olarak süt sığırcılığının sürdürülebilirliğine destek olacaktır.
12. Çalışmaya konu üreticilerin %67'si ilkokul-ortaokul mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. Üniversite mezunu bir yetiştiriciye rastlanılmamıştır. Bu vaka geliştirilmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversite mezunu üreticilerin kendi işlerini yapmaları ve bunun sürdürülebilir kılınmasının gereklilikleri mümkün olduğunca yerine getirilmeye çalışılmalıdır. Konu ülkenin genelini ilgilendiren zor bir hadise olmasına rağmen, bu konuda ekonomik, sosyal ve kültürel uzun vadeli ve kalıcı tedbirler uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim, (2017a). Ulusal Süt Konseyi, 10 Ekim 2017,
<http://www.ulusalsutkonseyi.org.tr/media/2016-sut-raporu.pdf>.
- Anonim, (2017b). Çanakkale Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Md.lüğü 23 Haziran 2017 tarihli kayıtları, Çanakkale.
- Anonim, (2017c). Yenice Belediyesi, 25 Nisan 2018,
http://yenicebelediyesi.bel.tr/Tarim_Faaliyetleri-content-m-15-15.html.
- Akgül A., 1997. Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri. 1. Baskı, Ankara: YÖK, 1997.
- Bakır G., 2002. Van İlindeki Özel Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Yapısal Durumu. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi 12 (2): 1-10.
- Boran Ş., 2010. Süt ve Süt Ürünleri Sektörüne Genel Bakış. Ar-Ge Bülteni (Haziran), Ankara.
- Boztepe S., Aytekin İ., Zülkadir U., 2015. Süt Sığırcılığı. Selçuk Üniversitesi Basımevi. Selçuklu, Konya. 351 s.
- Demir N., Yavuz F., 2012. A Regional Comparative Analysis of Factors Affecting Farmers' Decision to Benefit From Milk İncentive Premium in Turkey. African Journal of Business Management Vol.7 (9): 3356-3363.
- Elmaz Ö., Saatçi M., Metin M., Sipahi C., 2010. Burdur İli Süt Sığırcılığı ve Özellikleri, Burdur. 4-5.
- Ersoy K., 1994. Bursa İli Merkez İlçede Bulunan ve İthal İneklerle Çalışan İşletmelerde Bakım, Besleme, Yönetim ve Ahır İçi Koşulların Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Türkiye.
- FAO, 2018. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü, 12 Mayıs 2018,
<http://www.fao.org/faostat/en/#data>.

- GTHB, 2018. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Hayvancılık Genel Müdürlüğü, 10 Mayıs 2018, <https://www.tarim.gov.tr/sgb/Belgeler/SagMenuVeriler/HAYGEM.pdf>.
- Hekimoğlu B., Altindeğer M., 2008. Ülkemizde ve Samsun İlinde; Süt Hayvancılığı ve Süt Sektöründeki Mevcut Durum, Sorunlar ve Öneriler. Samsun Tarım İl Müdürlüğü Raporu.
- Hozman S.B., 2014. Sivas İl Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine Üye Süt Sığırcılığı İşletmelerinde Hayvan Besleme Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye.
- Ildız F., 1999. Tokat İli Merkez İlçesinde İthal Sığır Yetiştiren İşletmelerin Yapısı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Türkiye.
- Kaygısız A., Tümer R., Orhan H., Vanlı Y., 2008. Kahramanmaraş Bölgesi Süt Sığır İşletmelerinin Yapısal Özellikleri: I. Yetiştirme Uygulamaları. Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 3 (2): 23-31.
- Kayısoğlu B., Ülger P., Eker B., Tan F., 1994. Tekirdağ İlinde Hayvancılıkta Mekanizasyon Düzeyinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma. T.Ü. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 3 (1-2): 125-130.
- Koçyiğit R., Diler A., Yanar M., Güler O., Aydın R., Avcı M., 2016. Süt Sığırcılığı İşletmelerinde Hayvan Sağlığı, Veteriner Sağlık Hizmetleri ve Yetiştirici Memnuniyeti: Erzurum İli Hınıs İlçesi Örneği. Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi.3 (1): 24-32.
- Köseman Ş., Şeker İ., 2016. Malatya İlinde Sığırcılık İşletmelerinin Mevcut Durumu II Hayvan Sağlığı ve Ahır Hijyeni Perspektifinde Biyogüvenlik Uygulamaları. Kocatepe Veterinary Journal. 9 (2): 61-69.
- Kumlu S., 2012. Döl Verimi ve Yönetimi. AB ve Türkiye’de Danışmanlık Sistemleri ve Süt Sığır İşletmelerinin Yönetimi. Aydın. 83-96.
- Oluğ H.H., 1996. Burdur Süt Sığırcılığının Sorunları ve Çözüm Önerileri. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Türkiye.

- Öğün S., Kaya A., 1999. Gaziantep Yöresindeki Süt Sığırlarının Beslenme Şekilleri. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi, Türkiye.
- Önal A.R., Özder M., 2008. Edirne İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine Üye İşletmelerin Yapısal Özellikleri. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi. 5: 197-203.
- Özhan M., Yanar M., Tüzemen N., 2001. Büyükbaş Hayvan Yetiştirme. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No: 134, Erzurum. 604 s.
- Soysal M.İ., Özder M., 2004. Türkiye’de Süt Sığırcılığı Islah Çalışmaları. Hayvancılık Sempozyumu. Kırklareli.
- Şahin K., 2001. Kayseri İlinde Süt Sığırcılığı Yapan İşletmelerin Yapısal Özellikleri ve Pazarlama Sorunları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi 11 (1): 79-86.
- Şahin K., Gül A., Koç B., Dağıstan E., 2001. Adana İlinde Entansif Süt Sığırcılığı Üretim Ekonomisi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi 11 (2): 19-28.
- Şeker İ., Tasalı H., Güler H., 2012. Muş İlinde Sığır Yetiştiriciliği Yapılan İşletmelerin Yapısal Özellikleri. F.Ü. Sağ. Bil. Vet. Dergisi 2012; 26 (1): 09 – 16.
- Tugay A., Bakır G., 2004a. Giresun Yöresindeki Özel Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Irk Tercihleri ve Barınakların Yapısal Durumu. 4. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi 1-3 Eylül 2004, 1: 390-397.
- Tugay A., Bakır G., 2004b. Giresun Yöresindeki Sığırcılık İşletmelerinde Kullanılan Yem Çeşitleri ve Hayvan Besleme Alışkanlıkları. 4. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi 1-3 Eylül 2004, 1: 536-544.
- Tugay A., Bakır G., 2009. Giresun Yöresindeki Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Yapısal Özellikleri. Journal of the Faculty of Agriculture, 2009, 40: 37-47.
- Tutkun M., 1999. Diyarbakır İli Merkez İlçeye Bağlı Köylerdeki Süt Sığırcılığının Yapısı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Türkiye.

- TÜİK, 2018. Türkiye İstatistik Kurumu, 12 Mayıs 2018,
<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>.
- Uçak A., 1992. Samsun İlinde İthal İneklerle Çalışan İşletmelerin Durumu ve Sorunları.
Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Türkiye.
- Uğur F., 2013. Sığırcılık ve Biga Çalıştayı. Biga Sığırcılık Çalıştayı, 26 Şubat 2013. Biga,
Çanakkale.
- Uğur F., 2014. Sığır Yetiştirme Ders Kitabı. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yayınları No: 117, Çanakkale. 167 s.
- Ünal H.İ., Uğur F., 2018. Çanakkale'deki Hayvancılık Üzerine Bir Değerlendirme. II.
Çanakkale Tarımı Sempozyumu, 14-15 Aralık, Çanakkale, 2018.
- Wolf C., 2002. Custom Dairy Heifer Growing: Summary ve Analysis of a 2001 Grower
Survey. Michigan State University Department of Agricultural Economics,
Agricultural Economics Report. No: 615.
- Yalçın C., 2006. Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği'ne Bağlı Süt
Sığırcılık İşletmelerinde Endemik Hastalıklar ve İşletme Düzeyinde Meydana
Getirdiği Ekonomik Kayıplar. Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Kesin
Raporu, Proje Numarası: 2003 08 10 050.
- Yamane T., 1967. Elementary Sampling Theory. Prentice – Hall Inc., Englewood Cliffs,
New Jersey.
- Yaslıoğlu, E. ve Arıcı, İ. 2005. Bursa Bölgesinde Süt Sığırcılığına Uygun Soğuk Ahır
Tiplerinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi 2
(2),102-114.
- Yavaş S., 2016. Rize İlinde Yapılan Mevcut Süt Sığırcılığının Durumunun Araştırılması.
Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Türkiye.
- Yörük M., 2007. AB Uyum Sürecinde Türkiye Süt Sektörü. SETBİR sunum (27 Haziran
2007), İstanbul.

“Yenice (Çanakkale) Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Yapısal Özellikleri” Yüksek Lisans Çalışması Anket Soruları

İşletmecinin Adı-Soyadı:

Köyü:

Tel:

Tarih:

Anketör:

Eğitim düzeyiniz

1) İşletmenizde bulunan sığırlarla ilgili aşağıdaki bilgileri veriniz.

Toplamsığırim var (buzağı, düve , inek ve boğa dahil).

.....sağılan inek

Toplam sığırlarımınYerli

.....Siyah Alaca (Holstein)

.....Esmer (Montafon)

.....Simmental

.....Melez (kırma)

2) İşletme özellikleri?

a) Entansif b) Yarı entansif c) Ekstansif d)Yarı ekstansif

3) İşletme yeri tercih nedenleriniz.

.....
4) Kaba yem üretimi yapıyor musunuz?

a) evetda b) hayır

5) Kesif yem üretimi yapıyor musunuz?

a) evetda b) hayır

EK 1. Araştırmanın saha çalışmasında gözlem ve anket amaçlı kullanılan formlar
(önceki sayfadan devam)

6) Ürettiğiniz kaba ve kesif yemler nelerdir ve ekim alanı büyüklükleri nedir?

Kaba Yemler				Kesif Yemler			
	Üretim alanı	Üretim miktarı kg/da	Fiyatı		Üretim alanı	Üretim miktarı kg/da	Fiyatı
Mısır (Silaj)				Buğday			
Yonca				Arpa			
Fiğ				Yulaf			
Korunga				Çavdar			
Yem bezelyesi				Tritikale			

7) Örtülük derecesine göre ahır tipi

- a) kapalı b) açık c) yarı açık d) diğer

.....

8) Zemin düzenlemesine göre ahır tipi

- a) serbest durak b) bağlı durak c) serbest d) diğer

.....

9) İşletmenizde sürü yönetim programı uyguluyormu sunuz?

- a) evet b) hayır

10) Düvelerinizi ilk defa boğalara verirken yada tohumlarken hangi konulara dikkat edersiniz.

- a) Ağırlığına bakarımkg ağırlığa geldiğinde boğaya veririm
b) Yaşına bakarımyaşına geldiğinde boğaya veririm.
c) Ağırlık ve yaşı birlikte ele alırım.
d) Diğer.....
e) Bu konuda bilgi sahibi değilim.

11) Doğumunu yapan inekleri gebe bırakmak için doğumdan kaç gün sonra tohumluyorsunuz.

- a) İnek doğumunu yaptıktangün sonra tohumluyorum.
b) Bu konuda bilgim yok, herhangi bir kural gözetmiyorum.

EK 1. Araştırmanın saha çalışmasında gözlem ve anket amaçlı kullanılan formlar
(önceki sayfadan devam)

12) Kızgınlık gösteren bir ineğin tohumlanması ile aşağıdakilerden hangi yöntemi uyguluyorsunuz.

- a) Kızgınlık gösteren ineği hemen tohumlarım.
- b) Kızgınlığın sonuna doğru tohumlarım.
- c) Kızgınlığın ortasında tohumlarım.
- d) Diğer.....
- e) Kızgınlık gösteren ineklerin ne zaman tohumlanması konusunda bilgi sahibi değilim.

13) Hangi aşım şeklini kullanıyorsunuz?

- a) Serbest aşım
- b) Elde aşım
- c) Suni tohumlama
- d) diğer.....

14) Kızgınlık takibini nasıl yapıyorsunuz?

- a) Gözleme dayalı
- b) Sütte progesterone
- c) Arama boğası
- d) Kızgınlık ölçme aleti
- e) Takvim
- f) Diğer

15) Aşım da kullanacağınız boğayı/boğaları seçerken hangi kriterleri göz önüne alırsınız?

- a) Damızlık değerini hesaplarım
- b) Dış görünüşüne göre
- c) Akraba verimlerine bakarım
- d) Ağırlık
- e) Bu konuda bilgim yok
- f) diğer

16) Buzağılamadan sonra ineğin yemleme ve beslenmesi hakkında özel bir bilginiz var mı?

- a) yok
- b) var

EK 1. Araştırmanın saha çalışmasında gözlem ve anket amaçlı kullanılan formlar
(önceki sayfadan devam)

17) İşletmenizdeki ihtiyaç fazlası inekler olduğunda sürüde tutacağınız hayvanları hangi kriterlere göre belirliyorsunuz?

- a) Kendi verimlerine göre b) Dış görünüşüne göre c) Akkraba verimlerine göre
d) Diğer
- e) Bu konuda bilgim yok

18) a. İneklerinizi kaç yaşına kadar sürüde tutuyorsunuz?

..... yaşına kadar

b. Bir inekten ne kadar süre faydalanıyorsunuz

.....

19) Doğumu yaklaşan inekleri sağıyormusunuz?

- a. Doğumagün kala sağımı bırakırım.
b. Bu konuda bilgim yok.

20) Bir inekten günde ne kadar süt sağıyorsunuz ve bu ineklere ne kadar kesif ve kaba yem veriyorsunuz?

.....günde süt sağıyorum (..... inekten)
.....günde kg/inek kesif yem veriyorum
.....günde kg/inek kaba yem veriyorum

21) İneklerin süt verme dönemlerinde nasıl yemlenmesi ve beslenmesi konusunda bilgi sahibimisiniz?

- a) Evet b) Hayır

22) 1. Cevabınız evet ise aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

- a) Süt veren bir ineği süt verim dönemi süresince sabit (aynı) besliyorum.
b) Süt verme sürecini dönemlere ayırarak besleme uyguluyorum.

23) Sizce döl verimini etkileyen en önemli üç unsur nedir?

- a) b) c)

24) İşletmeniz hangi yıldan bu yana faaliyetini sürdürmekte ve kuruluş şekli nedir?

..... yılından bu yana.

EK 1. Araştırmanın saha çalışmasında gözlem ve anket amaçlı kullanılan formlar
(önceki sayfadan devam)

25) İşletmenizde çalışan daimi personel sayısı kaç kişidir?

a)..... erkek bayan

26) Sağım işlemini yaptıran personelin cinsiyeti nedir?

a)Erkek b)Bayan c)Birlikte

27) Buzağularla ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a) Sütten kesim süresi gün.

b) Günde verilen toplam süt miktarı kg

c) Kesif yem verme süresi gün.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Halil İbrahim ÜNAL

Doğum Yeri : Antalya

Doğum Tarihi : 03.07.1988

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2009-2014

Yüksek Lisans Öğrenimi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Zootekni Anabilim Dalı.

İLETİŞİM

E-posta Adresi : h.ibrahimunal@hotmail.com